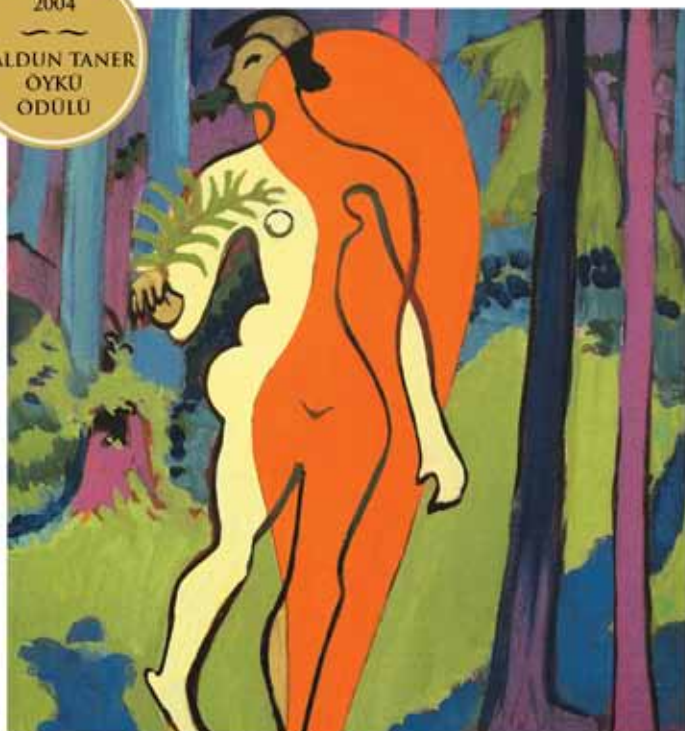

FARUK DUMAN

KEDER
ATLISI

2004

HALDUN TANER
ÖYKÜ
ODULU

ÖYKÜ

❤
CAN

2.
BASKI

FARUK DUMAN
KEDER
ATLISI

Can Yayınları 1419

© 2004, Can Sanat Yayınları Ltd. Şti.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2004

2. basım: Şubat 2011

Bu kitabın 2. baskısı 1000 adet yapılmıştır.

Kapak tasarımı: Ayşe Çelem Design

Kapak baskı: Azra Matbaası

İç baskı ve cilt: Özal Matbaası

ISBN 978-975-07-0426-0

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.

Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

www.canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

FARUK DUMAN
KEDER
ATLISI

2004 HALDUN TANER ÖYKÜ ÖDÜLÜ

ÖYKÜ

Faruk Duman'ın Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Seslerde Başka Sesler, 1997

Av Dönüşleri, 1999

Nar Kitabı, 2001

Pîrî, 2003

Kırk, 2006

Sencer İle Yusufçuk, 2009

İncir Tarihi, 2010

Adasız Deniz, 2010

FARUK DUMAN, 1974 yılında Ardahan'da doğdu. Ankara'da Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Kütüphanecilik Bölümü'nden mezun oldu. 1999 yılında yayımladığı *Av Dönüşleri* ile Sait Faik Hikâye Armağanı'nı, 2004'te okurla buluşan *Keder Atlısı* ile de Haldun Taner Öykü Ödülü'nü kazandı. Duman Can Yayınları'nda editörlük yapıyor.

İçindekiler

GÖZ.....	11
TARÇIN VE TESPIH.....	27
DERE.....	35
ÇOK ÖNEMLİ BİR GÜN	49
KAR ALTINDA	51
AĞAÇ	55
ORMANDA KEDERLE KAYIP	61
ÖMRE ZARAR KAVİL	73
ELMA.....	81
TÜFEK.....	85
SARMAŞIK	89

GÖZ

1

Annemi ilk kez böyle gördün. Kır saçlı. Ellerinin üstünde kahverengi benekler oluşmuş. Artık iyice ağır işi-tiyor. Çantayı bırakıp sarıldığına titredi. İçin burkuldu, keşke gelmeseydim, diye düşündün. Ama bu böyle. Bunu eninde sonunda yaşayacaksın. Nasıl yorulmuştun; bitkindin, ayakta duracak halin yoktu. Titreme, senindi belki. Böyle umut ettin. Gözlerin seğiriyordu. Kaç zaman oldu, bilmiyorsun. Doktora gitmekten korktun, sordun bir iki arkadaşına. Yorgunluktan, dediler, dinlenmelisin biraz. Dinlenmeliymişsin. Peki, yapacaksın bunu, burada. Kahvaltı etmek istemedin. Sana yatağını gösterdi annen, odanın kapısını açtı. İnanamadın; güneş, kristal bir bardağı doldurur gibi doldurmuş odayı. Uzandın pamuksu yatağa, uyumak istedin. Gözlerin can çekişiyordu. Gözkapaklarının altında sıkışıp kalmış bir güvercin vardı. İçeride de çıt yoktu, dışarıda da. Yatağın kokusunu içine çekerek uyudun.

2

Rüya gördün. Eski bir orman vardı rüyanda. Yusuf'un arabasındaydınız. Yusuf, yanında sen, arkada Haluk; bacaklarını açmış yine, dizlerini öndeki iki koltuğa yaslamış.

Böyleydi hep; ağzında bir sigara, görünen yüzü asık, görünmeyeni ise kıs kıs gülmekte: Dağ başına getirdin bizi, dedi. Kar yağınca ağaçlar kılık değiştirmiş. Orman bütünüyle donmuş sanki. Buz kesmiş geyikler. Hareketsiz ceylanlar. Kararmış hava; ışıldayan kar da olmasa... Ne bileyim, dedi Yusuf, her zamanki yol. Burada, dedin, böyle yakın bir orman olduğunu bilmiyordum. Sonra ayak sesleri işittin. Camlar buğulanmış, Yusuf uzanıp buğuyu sildi. Şuna bakın, dedi sonra. Baktınız. Yolda beyaz bir geyik vardı. Size bakıyordu geyik. Buhar püskürüyordu burnundan. Sigarasını yakarken, bu da ne, dedi Haluk. Sesi titriyordu. Sonra geyik dönüp yürümeye başladı. Şunu izleyelim, dedin. Yusuf motoru çalıştırdı. Gerisini hatırlamıyorsun.

3

Akşamüzeryidi uyandıığında. Gözlerini ovuşturdu, odanın içindeki ışık azalmıştı. Kaç saat uyumuş olabileceğini düşündün. Uykun bölünmüş müydü? Sessizdi ev. Doğrulup kapıya yöneldin. Taşların kokusunu aldın. Annen ikindi namazını kılıyordu. Çıkıp evin geniş balkondaki sedire oturdun. Sigaranı yaktın. Balkon, evin arkasındaki bahçeye bakıyordu. Çardağı gördün, gülümsedin. Uzaktaki su kuyusuna baktın; bir çift ıslıl ıslıl göz gördün orada. Merakla açılmış ipiri iki göz. Çocukluk günlerinin sesini duydun: *Suyun öbür ucu nerede?* Suyun ucu mu olur, dedin.

Yolunun üzerinde upuzun tarlalar vardı. Sorular sordun, insan niçin bir pencereden dışarıya bakar, dedin. Çünkü kendi ışıltısını görür orada. Yüzde boy atmış tarlaları. Otobüs, bozkırda yol alıyordu. Tarlaların içinde çocuklar var-

dı. Bisikletli çocuklar; başakların arasında ilerliyordular. Yüzünün üzerindeydiler. Geride kaldıkları zaman, yüzün çocuksuz kalmıştı.

Sonra kuyunun kurumuş olabileceğini düşündün. Çevresini otlar sarmıştı. Sigaranın dumanını bahçeye üfledin. Oluşan biçimleri izledin. Topuğa çarpan terliğin sesini duydun bir de.

“İyi uyudun mu?” diye sordu annen.

4

Geçmişin evine gitmek istedin hep. Bahçe küçük; gözlerinin önünde uzayıp giderdi oysa. Yalan söylememiştin ama oğluna anlattığın bahçe bu bahçe değil, görüyorsun. *Atların evi mi vardı?* Karını hatırladın, onun küçük, ıslak ağzını. Ayakta duruyordu, omzunu kapıya yaslamıştı. *Evet, sabahları dalgın olurlardı. Okşayarak uyandırır, sırtlarına eyerlerini vururdum.* Yanılmışsın. Çocuk ellerini çırpar, babasını yağız atların sırtında hayal ederdi. Evinizin önünde geniş, meyve ağaçlarıyla bezeli bir bahçe açılırdı. Meyve kokuları gelirdi.

“Çok değişmiş buralar,” dedin annene, “bahçe küçülmüş biraz.”

Güldü annen.

“Yemek hazır,” dedi sonra, “bir ara Mehmet sordu seni, uyuyor, dedim. Geleceğini biliyordu. Yemekten önce yıkanmak ister misin?”

Mehmet’i düşündün. Nasıl da unutmuştun onu. Bu sana gerçekdışı geldi; unuttuğun şeylerin öldüğünü sanıyordun. Oysa insan uzun ömürlüdür. Sonra gözlerinin önünde canlandığını hissettin. Eski günleri hatırladın, ama olmadı. Bir an için.

“Zahmet ettin,” dedin annene.

“Ne zahmeti,” dedi annen.

Birlikte kalkıp salona geçtiniz, kokuyu aldın: zeytin-yağlı pırasa. Unutmamış, diye geçirdin içinden. Bu olacak, bunu bekliyordun, konuşacaksınız. Biraz neşelenmeliydin.

“Mehmet,” diye sordun, “evlenmiştir herhalde?”

“Çoktan,” dedi annen, “iki oğlu var.”

Buna engel olamıyorsun; gözlerinin önünde parlayıp sönen bir şeyler var. Bölük pörçük. Bu, başka birinin hayatından sanki, yoksa nasıl unutursun? Salatayı seviyorsun. Masada gözlerin parladı, güldü annen. Sonra bir olta belirdi: ırmağa uzanmış, bir ırmak süsü gibi, ışıltılar içinde. Geceyi hüznle, kaldırımını, içinde yunusların çıkarıp burunlarını geri çekişleri. Pirinç taneleri var içinde, öteden beri bunu pırasaya damlatılmış sayıyorsun. Kekremesi, katılmış damlalar. Hava güzel, sesler görüyorsun, iki ya da dört kişi olmalısınız. Irmak geniş ve kırmızı. Bir vakitler bu kırmızı suyun, eski kavimlerin kanını taşıdığını düşünmüştün. Bunu unutmadın; acı vermişti sana, rüyalarına girmişti.

Yola çıktığında yağmur yağıyordu, su iplikleri vardı pencerede. Epey bir zaman sürdü yağmur; evleri gördün, saçak altlarına sığınmışları. Ağacların harekete geçişini. Sonra, obur otobüs, yiyip bitirdi yağmuru, bozkıra ulaştınız. Uçsuz bucaksız buğday tarlaları vardı, irili ufaklı tepeler. Camda damlacıklar kalmıştı. Savrulup gidiyor, diye düşünmüştün, kalmıyor hiç. Bir ara çocuklara ilişti gözün. Bisikletlerini yere usulca yatırıp sinerek ilerlemişlerdi. Derken

ötede bir kuş sürüsü havalanmıştı. Görülen kanat sesleri. Çocukların öfkeyle doğruluşu.

5

Babanı hatırlayınca gözün seğirmeye başladı. Duvarıda bir gençlik fotoğrafı var; yanında hissettin onu. Bunca zaman geçti, diye geçirdin içinden, hâlâ. Mezarlığa gidecektin, yapılacak ilk iş buydu. Yemekte, annenle konuşurken düşündün bunları. Kendini ele geçirilmiş hissettin. *Görüldüğünü* anladın. Senin için zordu böyle durumlarda konuşmak. Ama bunu bekliyordun, annene söyleyeceklerini hazırlamıştın: Aysun'dan memnun muydu, torunlarından, damadından. Bekliyorlar seni, demişti annen, istersen geçelim. Geçeriz, diyebilmiştin, ellerine sağlık. Fotoğrafa baktığını anlamasın istedin, üzülmesin. Oysa fotoğraf oradaydı. Göz önünde.

Ağaçları gördün, ağaçları hayranlıkla seyrettin hep. Toprağa uzandığını anladın, ışık sızıyordu yaprakların arasından. Tülsü ışık; yüzünde bir yer gösterici, bir kilime dönüştün: Işık çubukları kasvetli odalarda. Sonra bir genç kızın belirip yiten yüzü. Bunu, Arzu'nun varlığını biliyorsun. Beyaz yüz, kirpiklerin usulca inişi, dudakların aralanışı, pirinç dişler. Görmek istedin Arzu'yu, bunca yıl sonra. Seni tanıyıp tanıyamayacağını düşündün. Çocuklarını, kocasını, işini. Saçlarını getirdin gözlerinin önüne, ağaçların ıslıtısını, saçlarının içinden süzülen ışık demetini.

Bir kış günüydü. Ellerini paltonun cebine sokmuş yürüyordun. Bir yere gidiyordun ama nereye gittiğini hatırlamıyorsun şimdi. Üşümüştün. Kar yağıyordu, omuzlarını yukarı kaldırmış, boynunu içeri çekmiştin. Kar bütün gece yağmıştı, buz yolları oluşmuştu. Birbirine tutunarak yürüyenler vardı. Bunu iyice hatırlıyorsun. Arzu o

bembeyaz yüzüyle gülümseyerek eğilip seni yerden kaldırmış, sonra koluna girmişti. Böyle tanımıştın onu. Yaz günlerini, Mehmetlerle balığa çıkıp oltalar savurduğunuz ırmağı, ağaçlıkta uzanıp yaprakları izleyişinizi. Arzu uzanıp seni acemice öpmeye çalışır, saçlar yüzüne uzanır, ışıltı başlar. Şimdi bunları hayal ediyorsun elbette. Oysa bu olmadı hiç. Peki ne oldu? Bilmiyorsun bunu.

6

Sonra çıkıp Aysunlara indiniz. Aysun, kardeşin senin, uyanmanı bekledi bütün gün, çocukları dışarı çıkardı, gürültü yapsınlar istemedi. Gerçi sen duvarın içinde sesler duydun, homurtular. Çocukların erken uyandıklarını düşündün. Zaman nasıl da akıp gidiyor. Bunu düşünmeyeli çok oldu; hiç değişmediğini zannediyorsun. Saçları ağarmış, ama bunu ona söylemeyeceksin elbette. Çocuğu kucağına aldın. Bir yaşını doldurmuş; yakıştığını söylediler. Yakıştığından değil, dedin. Konu bu. Bu biçimde konuşacaksın. On gün, hepsi hepsi. Çocuktan, yemeklerden.

“İyi,” dedi Halil, “almışsın uykunu.”

“Aldım ya,” dedin.

“Akşamüzeri bahçeye ineceğiz,” diye devam etti, “içeriz, bırakmadın ya?”

“İçeriz,” dedin, “ama önce mezarlığa gideceğim ben.”

7

Bunu söylediğim zaman, insan, diye geçirdim içimden, oturup kendini seyredebilse. Geçmişin evlerinden birinde, bir buğulu pencerede. Kendi halini görse. Sonra çocuğu Aysun'a verdim; böyle daha iyi, dedim, ağlar şimdi. Sana benzeyecek. Güldü Aysun. Halil de güldü.

“Gördün mü,” dedi, “hiç değişmemiş, değil mi?”

“Evet,” dedim, “hepimizden iyi duruyor.”

“Ne iyisi,” dedi annem.

Gülümsedi mi, anlayamadım.

Böylece beni bir sıkıntı bastı. Kalkıp gitmek istedim, akşamı düşündüm. Odanın serinliğini, gözlerimde sıkışmış güvercini, duvarların içindeki uğultuyu sonra. Uygunun adımlarını. Her şey çok yavaş. Kendimi havada asılı kalmış bir toz... Işık azalıyor, karanlık bastırılmadan, sıkıntı böyle zamanlarda başlıyor.

“Peki,” dedi annem, “Halil de gelsin.”

“Hayır,” dedim, “gerek yok.”

Çıkıp böylece babamın mezarına gittim.

Yolların eskimişliğini gördüm. Eski patikaların serinliği içinde, nasıl sığmışım buralara, dedim. Evler çoğalmamış. Aksine, terk edilmiş çoğu.

Arzu’dan bir daha haber alamamıştım. Unutmuşum da onu. Ne olacak; kızın aksi mi aksi bir babası vardı. Annesi de sessiz, zayıf bir kadındı. Evlendirmek isterdi kızını. Olmuştur bu, hemen. Belki Arzu, liseyi bile bitirmemiştir. Rüzgâr vardı. Ne hoş rüzgâr, diye düşündüm, esmeye başlamadı da sanki, peyda oldu. Kokular geldi çam ağaçlarından. Servilerin ucu dalgalandı, yapraklar uçtu. Yaşlar belirdi gözlerimde.

Böylece çocuklar kendilerini ele vermişlerdi tabii. Kuşlar ansızın havalanmıştı. Bunu biliyordun, kuş sürüsü havada bir zaman izlenecek, sonra bisikletlere dönülecekti. Ama bu son sahneyi görmedin; otobüs tarlaların içinde. Serin, sararmış tarlaların. Pencereden, kendi tarlalarına baktın.

8

Yatağa uzandığımda vakit gece yarısını çoktan geçmişti. Gözlerim seğiriyordu yine. Bir ara doğrulup duvara ellerimle dokundum. Sanki duvarı ellerimle duydum. Burada çırpınan bir şey vardı, belki güçsüz bir kuş ya da vakitsiz bir sincap. Bunu bilemezdim. Belli belirsiz duyuyordum sesi. Sonra annem odaya ansızın girecek de beni öyle duvarı okşarken görece korkusuyla çektim parmaklarımı. Uzandım sağ yanıma, uykum gel sin istedim, ama olmadı bu. Hatırımdan gün geçtikçe silinen babamı düşünmeye başladım. Yinelenen uğultuyu. Çocukluğumun kırını. Sessizlik ne iyi, dedim, dışarıda böceklerin ötüşü, neredeyse ayın sesi duyulacak. Böylece bir bıyık halesinin süzülüşü. Karanlıkta sisin tuhaf varlığı; bunu kim bilebilir? Akşamüzerlerinin eşsiz kokusu, gölgelerin çözülmeye başlayışı. Zaman geçiyor, diye geçirdim içimden, annem nöbeti bıraktı çoktan, artık, söyleyecek bir şeyi olanlara benzemiyor. Gece. Gözlerim seğirdi; uykunun bastıracağı saatlerde bu artık acı vermiyordu. Bunu biliyordum.

Uykuya dalmadan önce, yüzümde bir böceğin do laşmaya başladığını anladım. Böcek alnımda ansızın belir di ve gözkapaklarımın üstünde kaşdı bacaklarını.

9

Rüya gördüm yine. Yalnızdım. Kuyuya doğru yürüyordum, otların üzerinde. Rüzgâr vardı, kuyunun uğultusunu işitiyordum. Kuyunun öğüdünü dinliyordum. Bununla birlikte, gözlerimin önünde kederli bir boynuz belirmişti. Bir salyangoz. Ne yana dönsem bu salyangozu taşıyordum. Bir şeyler değişiyordu, yenilenen bir şey vardı. Derken, gözle görünür rüzgâr, kuyunun başında bur-

gaçlanmaya başladı. Bir ağita benziyordu, dizlerini döven bir kadına. Kuyunun esintiyile sarmalanışı, uğultunun yükselişi, sıçrayan su. Böylece ben ayak seslerimi de işitiyordum elbette; otların hışırtısını, çıtırdayan karıncayı. Ama ilerleme, yürüyüşün harcadığı zaman, var mıydı, bilmiyordum bunu. Çünkü iki gözümle iki ayrı şey görüyordum. İkincisinde, kuyunun başına çoktan gelmiştim. Rüzgârın salyangozu tepemde dönüyordu, ben de kuyuya bakıyordum. Kaynayan su, kabarcıklar oluşturmuştu. Damlalardı, havada asılı kalmış. Hepsinde suretimi görüyordum. Ezilen, çürüyen suretimi.

10

Sonra gözlerimi usulca açtım; gözkapaklarımın kırmızı ışıltısını gördüm. Ardından Sibel'in gülümseyen yüzünü seçtim. Kapıyı sessizce açmış, bir süreden beri belli ki beni seyrediyordu. Yanakları al aldı. İri ağzı, ışıldayan dişleriyle bana bakıyor, öylece gülümsüyordu.

“Dayı,” dedi, “anneannem, kalksın artık, diyor, öğlen oldu, kalkacak mısın?”

“Geliyorum,” dedim.

Kapıyı açık bırakarak annemin yanına koştu. Radyonun sesi geliyordu. Annem çok severdi radyoyu. Sabahları ilk iş radyonun başına geçer, “kafasına göre” bir istasyon buluncaya dek uğraşır. Yorganı çeneme çektim: iki dakika daha. Saat dokuz buçuğu bulunca, öğlen oldu, diyorlar, diye geçirdim içimden. Derken içerden Sibel'in sesi geldi:

“Kalkıyor, açayım mı biraz?”

“Aç,” dedi annem.

Böylece yükseldi radyonun sesi.

Çok sürmedi, kalkıp yüzümü yıkadım. Salona geçince Aysun'u gördüm, elleri ıslaktı.

Romanları, denemeleri ve öyküleriyle Faruk Duman, son dönem edebiyatımızın verimli yazarlarından biri.

“Yola çıktığında yağmur yağıyordu, su iplikleri vardı pencerede. Epey bir zaman sürdü yağmur, evleri gördün, saçak altlarına sığınmışları. Ağaçların harekete geçişini. Sonra, obur otobüs, yiyip bitirdi yağmuru, bozkıra ulaştınız. Uçsuz bucaksız buğday tarlaları vardı, irili ufaklı tepeler. Camda damlacıklar kalmıştı. Savrulup gidiyor, diye düşünmüştün, kalmıyor hiç.”

“*Keder Atlısı*, doğup büyüdüğüm mahallelerin izleriyle dolu. Komşular, yakın, uzak akrabalar, çocukluk arkadaşları, gençlik aşkları, izlenimler... Tabii hepsi birer izlenim; yoksa kişiler, olaylar ya da betimlemeler benim güç, ağır çalışmamdan doğdu. Her öyküde daha öncekilerde hiç olmayan biçimsel bir şeyler olsun istedim. Türkçemizin şiriltisi okuruma ulaşsın.”

FARUK DUMAN

Kapak resmi: ERNST LUDWIG KIRCHNER

ISBN 978-975-07-0426-0

9 789750 704260